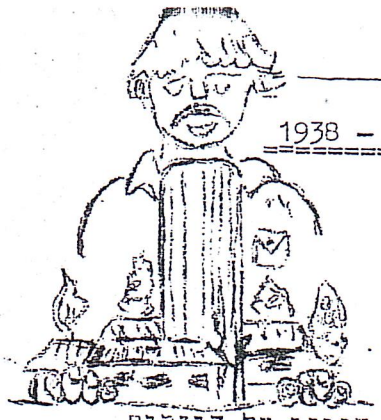

עבודתי בפרדס בעת "פלוגת העבודה" ברחובות - 1936 - 1938

מתוך ארכיון הקלטות של הארכיון.

גדעון פיליפס מספר:

...לפני 50 שנה ... זה היה בשנת 1937. הייתי בן 20 -

הייתי בארץ בסה"כ שנה אחת. אבחנו הייבו אז פלוגת עבודה, ז. א. חייבו על דונמים מועטים - במשק עזר. פלוגת העבודה היתה על יד רחובות, ליד מושב ושמו "כפר בילו". יום יום יצאנו לעבודה בפרדסים, בכבישים ובכל מיני מקומות. התקיימנו על עבודת הדרך. מותר להדגיש, שמחייתנו היתה דלה מאד בכל המובנים. האכל היה מצומצם, תנאי הדיור ותנאי החיים הכלליים - הכל היה עלוב, ובעיקר היה מחסור במזון.

היה חוסר עבודה מעיק במושבה. היו לנו רק מספר מקומות עבודה מועט. לכן שמחנו לקבל כל עבודה, קשה ככל שתהייה. עבדנו בעיקר בפרדסים. בבוקר יצאנו עם טוריה על הגב לפרדסים השונים ברחובות. התחרינו בעקר בערבים. קראו לזה "כבוש עבודה". הזכרתי את הטוריה, כי זה היה מכשיר שאפשר לקרוא לו כמעט קטלני, מאד מזיק ללב, וזה היה ידוע לכל. אבל בכל זאת קבלנו את עבודות הטוריה, כי אלו היו העבודות שניתנו לנו.

בוקר אחד יצאתי לפרדס אחד, שהיה בסביבות בנין וייצמן, כ- 40 דקות הליכה ממחנה בכפר בי"ל. הלכנו ברגל לשם וחזרנו ברגל משם בגלל העדר כספים לנסיעה הזאת. יצאתי עם טוריה על הגב ובסוף בכנסנו לפרדס . קבל אותנו "המשגיח" הערבי. מיד הוא לקח ממני את הטוריה, ישלקחתי. איתי והחליף אותה בטוריה הרבה יותר גדולה, בכדי להגדיל את הספק עבודתי. את הטוריה שלי לקח למשמרת, להחזיר לי אותה בסוף היום. התנאים בפרדס זה היו באופן מיוחד גרועים. עבדו שם בעיקר ערבים. היהודים המועטים, שעבדו שם, הצטרכו לעבוד תמיד בין שני ערבים, שהיו כמונו רגילים הרבה יותר לעבודה הזאת. מצב זה דרבן את היהודי להאיץ את עבודתו עד כמה שזה היה קשה.

הקושי המיוחד בפרדס הזה היה בעוץ בכך שענפי העצים היו תלויים כמעט עד לקרקע. עשינו אז עבודות עידור בתוך הבורות הגדולים, שמסביב לגזע כל עץ. לא יכולנו לעשות את העבודות האלו בעמידה, אלא הצטרכנו לכרוע על הברכיים ומתוך כריעה זו לעדור ברור שהיה זה מאמץ איום.

אנחנו על הברכיים, עודדים כל הימים. מסביבנו הערבים, שתמיד היו קצת לפנינו. החום הכבד, הלחות בפרדס, העייפות, ואנחנו חושים. עבדנו מספר שעות. בערך ב 11.00 לפנה"צ הרגשתי כאבים בלב ובסביבות הלב, שהלכו וגברו. אך כמונו לא רציתי ולא יכולתי בפני הפרדסן ובפני הערבים להראות חולשה. המשכתי לעבוד, ובעיקר בשעות אחרי הצהרים גברו הכאבים. בסוף התקשיתי ממש לנשום. החזקתי מעמד עד 16.00 - באותו הקצב כמו הערבים. היו תנאים אכזריים מאד ולא היתה כל התחשבות. לו לא החזקתי מעמד, היה אומר לי המשגיח אז הפרדסן, בצאתי, שלא אצטרך לבוא למחרת. בצאתי מן הפרדס. הוחלפה שוב הטוריה הכבדה - בטוריה שלי, וסחבתיה דרך כל המושבה רחובות עד למקום מגוריי.

5/..

שם כמעט התמוטטתי. שכבתי, והודעתי על מצבי לאחות שלבו, בדמה לי שכבר אז מרודה. למחרת הביאוני לקופת-חולים ברחובות. שם ד"ר אבלס, שהתפרסם אחר-כך כחבר עירייה ירושלים, בדק אותי ואמר לי, שזאת חולשת שריר הלב, שהיא בגרמה ע"י העבודה הקשה. הוא פקד עלי חדש ימים לא לבגוע בשום עבודה, רק לבוח. את זה עשיתי. ברור, שבשביל הקבוצה היתה זאת מכה, גם כלכלית.

באותו הזמן חברתי, כעת אשתי, יעל, היתה גרה עם הוריה בחיפה, וכאשר כעבור שלושה שבועות הרגשתי את עצמי כבר קצת יותר טוב, החלטתי לבקר אצלה בחיפה. הקבוצה לא היתה יכולה לשלם את דמי הנסיעה מרחובות לחיפה. אי אפשר היה בכלל לחשוב על כך. אז יצאתי ב"טרמפ". במצבי, עדיין בתקופת ההחלמה, עמדתי בצדי הכביש, ורקטע קטע בכביש עברתי בטרמפים. הסתבלתי מפעם לפעם על שעוני, וכאשר הגיע הזמן, הוצאתי מן התרמיל את שני בקבוקי תרופותי. שתיתי ישר מן הבקבוקים והמשכתי להדים ידיים להשגת טרמפ נוסף. כך לעבות ערב הגעתי לחברתי בחיפה.

אלה היו התבאים, וזה היה כאמור לעבי חמישים שבה. ביבתיים היו לי פה ושם קשיים בלב, עד שפרצה המחלה לפני 3 שבים. עברתי ניתוח לב פתוח - זכרון לפרוץ המחלה ברחובות.

עם זאת, ולמרות כל התלאות והמחלות (מלריה, שיפוס, צהבת) שעברו עליבו, בראה לי, שאבחבו, ותיקי הקבוצה, מתבוכים כעת במצב בריאות לא פחות טוב מבני גילבו שלא בחרו בדרך החיים שלבו.

גדעון פיליפס

הוקלט ב 13.9.86

בקאסטות שם קול 45 - של הארכיון

חג הקבוצה - 49

יום ו' 4.9.87 סדר האירועים:

18.30 ארוחת ערב חגיגית וטכס קבלת החג.

20.30 מפגש ליד המועדון לחבר וצפיה במסכת, לציון החג - מוזמבים כל הגלאים.

22.00 מפגש רעים ברחבת חדר-האוכל וריקודים עד אור הבוקר - כניסה מכתת "כרמל".

ביום שבת 5.9.87

20.00 - שעשועי מים בבריכה.

17.00 - לובה פארק על המדשאות שסביב חדר האוכל.

בולם מוזמנים - בילוי נעים

צורת החג !